

Eksponaty z Oleandrów pod muzealną opieką

2023-05-22

W kwietniu po egzekucji administracyjnej eksponaty z Muzeum Czynu Zbrojnego mieszczącego się pod historycznym adresem Oleandry 3 trafiły do budynku Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie przy ul. Orzeszkowej. Tam zaopiekowali się nimi eksperci z Muzeum Narodowego w Krakowie.

Dotychczasowe działania zmierzające do odzyskania i zabezpieczenia cennych pamiątek oraz historycznego budynku zostały podsumowane podczas briefingu, który w piątek, 19 maja odbył się przed siedzibą MUW przy ul. Orzeszkowej. Uczestniczyli w nim: wicepremier, minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Piotr Gliński, wojewoda małopolski Łukasz Kmita, prezydent miasta Krakowa prof. Jacek Majchrowski oraz dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie prof. Andrzej Szczerski.

– Długa droga dobiega kresu. Można powiedzieć, że jest to finał szczęśliwy. Po wielu latach odzyskailiśmy dobro publiczne. Reprezentanci instytucji, które są za to dobro odpowiedzialne, budują oddział Muzeum Narodowego w Krakowie na Oleandrach. Odzyskaaliśmy eksponaty, odzyskaaliśmy budynek i bardzo dziękuję wszystkim, którzy się do tego przyczynili. Teraz będziemy tworzyć instytucję, która jest oczekiwana od lat – zapewnił podczas briefingu wicepremier, minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Piotr Gliński, który zrelacjonował także działania zmierzające do zapewnienia muzealiom z Oleandrów odpowiedniej ochrony.

Tak wygląda rzetelna praca konserwatorska

– Aby odzyskać te eksponaty, niestety musieliśmy przeprowadzić egzekucję administracyjną. Dokonana została wstępna ocena muzealiów. Obiekty, których jest blisko 200, są w różnym stanie. Czuwają nad nimi pracownice konserwatorskie Muzeum Narodowego w Krakowie. Aktualnie przechowywane są one zgodnie ze wszystkimi standardami, co niestety nie miało miejsca w przypadku budynku przy ul. Oleandry. Wiele z przedmiotów jest zabrudzonych, a jak przekazali specjaliści – część nosi znamiona poważnych zniszczeń. Wszystkie podejmowane działania prowadzone są sprawnie, a przedmioty opisywane i katalogowane – mówi wojewoda małopolski Łukasz Kmita.

Budynek szczególny

Równocześnie z przedsięwzięciami skoncentrowanymi na trosce o zabytki realizowane były działania miasta Krakowa zmierzające do właściwego zadbania o historyczny budynek przy ul. Oleandry 3, gdzie mieściło się Muzeum Czynu Niepodległościowego. Budynek powstał w latach 30. ubiegłego wieku w miejscu, z którego 6 sierpnia 1914 r. wyruszyła I Kompania Kadrowa strzelców J. Piłsudskiego.

– O odzyskanie Domu im. Józefa Piłsudskiego przy Oleandrach miasto na drodze prawnej starało się od dwóch dekad. Wiedzieliśmy o złym stanie obiektu i chcieliśmy otoczyć to historyczne miejsce

należyta opieką. Pomimo utrudnień realizowaliśmy działania remontowe w zakresie, który był wówczas możliwy, takie jak izolacja fundamentów, remont kominów i dachu czy remont elewacji z wymianą okien. Teraz, kiedy posiadamy już klucze, zleciliśmy opracowanie kompletu przeglądów stanu technicznego, co pozwoli nam zaplanować kolejne konieczne prace. Mamy świadomość roli tego miejsca dla historii i kultury Krakowa oraz Polski – mówi prezydent Krakowa Jacek Majchrowski.

Blisko 200 muzealiów

W trakcie egzekucji zabezpieczono 192 muzealia, z czego tylko 38 było wpisanych do księgi inwentarzowej. Wśród nich znajdują się między innymi dwa ołtarze polowe używane przez kapelanów w okresie II wojny światowej.

Pozostałe zabezpieczone przedmioty mają wybitne znaczenie dla historii i kultury narodowej. Niestety nie były wpisane do zachowanej księgi inwentarzowej Muzeum Czynu Niepodległościowego (wiadomo, że były eksponowane w tym muzeum, ale być może wpisano je w skradzioną i nieodnalezioną dotąd księgę inwentarzową). Należą do nich sztandary Związków Legionistów z okresu dwudziestolecia międzywojennego z zachowanymi drzewcami, obrazy o tematyce legionowej i religijnej związane z Legionami Polskimi, rzeźbiarskie popiersia Józefa Piłsudskiego, zespół kart pocztowych i grafik, w tym karykatury legionowe autorstwa Henryka Hertz-Barwińskiego, a także elementy oporządzenia z okresu I i II wojny światowej, w tym zespół broni palnej.

Wśród muzealiów zaprezentowanych podczas briefingu znalazły się między innymi: czapka maciejówka Legionów Polskich, kurtka mundurowa wz. 1936, szarfa z pogrzebu Władysława Beliny-Prażmowskiego w 1938 r. oraz szabla wz. 17 (po 1917) po Ludwiku Angelusie. Można było zobaczyć także sztandary, modele architektoniczne i ołtarz walizkowy.

Opieka prewencyjno-konserwatorska

Odzyskane muzealia są w różnym stanie zachowania i zostały objęte opieką prewencyjno-konserwatorską. Poddano je kwarantannie ze względu na ślady żerowania owadów. Sporządzono spisy stanów zachowania, przygotowany jest proces fumigacji, polegający na usunięciu resztek owadów oraz zagrożeń mikrobiologicznych. Po tych zabiegach obiekty zostaną poddane konserwacji już w pracowniach konserwatorskich MNK w celu ich zabezpieczenia i przygotowania do planowanej, nowej ekspozycji w Muzeum Czynu Niepodległościowego w Domu Józefa Piłsudskiego w Oleandrach.

– Przygotowujemy się obecnie do opracowania ekspozycji stałej w budynku przy ul. Oleandry. Warto powiedzieć, że naszym muzeum znajduje się ponad tysiąc obiektów, dzieł sztuki, dokumentów, które znajdą się w tym budynku po remoncie. Będzie to spektakularny oddział poświęcony historii wojskowości, historii Krakowa i historii artystów związanych z legionami. Bardzo się cieszę ze współpracy z Muzeum Krakowa przy organizacji tej wystawy – podkreśla Andrzej Szczerski, dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie.